

Neoburžoazie, aneb strůjci kapitalistické apokalypsy

Andrej Fursov

Článek vyšel 11. března 2018 na zavtra.ru. Odkaz:

http://zavtra.ru/blogs/vodorazdel_neoburzhuziia_ili_vsadniki_kapitalisticheskogo_apokalipsisa

Překlad: Zvědavec (www.zvedavec.org)

Současná sociální struktura společnosti a zločinné přerozdělování světového bohatství

Ve světě vždy existovala nerovnost v rozdělování bohatství a důchodů: mezi státy, třídami, skupinami a jednotlivci. V kapitalistickém světě, v kapitalistickém systému, však tato nerovnost, s výjimkou velmi krátkého časového období (léta 1940 – 1970, ale ne všechna) neustále rostla: bohatí bohatli a chudí chudli rdoušeni železnou botou bohatých. V roce 1820 byl rozdílový poměr mezi bohatými a chudými zeměmi 3 : 1, v roce 1913 – 11 : 1, v roce 1973 – 44 : 1, v roce 1992 – 72 : 1. Na počátku 21. století se ještě zvětšil: v roce 1983 mělo 500 největších nadnárodních korporací roční příjmy ve výši 15% globálních příjmů, v roce 2007 to bylo již 40%. Rovněž ekonomická nerovnost mezi třídami a skupinami měla analogický vývoj. Během posledních 30 až 35 let však fantasticky vyrostla, skokem. Výsledkem je, že k dnešnímu dni 10% dospělého obyvatelstva Země ovládá 85% světového bohatství, zatímco na dolních 50% připadá 1% bohatství. Z horních 10% pouze 2% vlastní 50% bohatství lidstva, 8% vlastní 35%, z toho nejvyšší 1% (podle různých odhadů jde o 90-100 tisíc lidí) ovládá 40% světového bohatství (tj. na zbývajících 9% připadá 45% bohatství). Toto 1%, jak píše David Rothkopf, autor knihy „Supertřída. Ti, kdo vládou světu“, zahrnuje přibližně 40 milionů lidí, kteří jsou milionáři nebo poloviční milionáři, z nich potom 9,5 milionů lidí má více než 1 milion dolarů a 95 tisíc má více než 30 milionů dolarů; a nakonec asi 1 tisíc lidí jsou miliardáři.

Rothkopf napsal svou knihu před deseti lety, během této doby vlivem monetizace kapitalistického systému vzrostl počet miliardářů na 2 694, z nichž 437 přibýlo teprve v roce 2017, což je přírůstek téměř půl druhého miliardáře denně; jen samotná Čína vyplodila 4 miliardáře týdně. Samozřejmě vzrostlo také bohatství celé této skupiny úměrně k nárůstu počtu miliardářů. Podle World Wealth Report bylo v roce 2013 ve skutečnosti 12 milionů lidí s celkovým bohatstvím 46,2 bilionů dolarů (veškeré světové bohatství v té době činilo 241 bilionů dolarů). Údaje udávající počet milionářů k dnešnímu dni nejsou známé, ale myslím, že se také zvýšil – a více než u miliardářů.

Změny v rozdělení bohatství a rychlý nárůst nerovnosti se odrazily nejen ve změnách v sociální struktuře společnosti jako celku (probíhaly na úkor zhoršení situace dvou třetin obyvatelstva z nižších vrstev), ale také ve struktuře horních vrstev světové kapitalistické třídy. Ovšem pravdivá je i opačná implikace: samotné tyto strukturální změny, které byly výsledkem vědomého sociálně politického kurzu, byly od samého počátku faktorem či „motorem“ prudkého nárůstu nerovnosti. Jinými slovy, máme tu co do činění s „kruhovou příčinnou souvislostí“, neboli s komplexem vzájemně souvisejících kauzálních řetězců.

Struktura kapitalistické třídy není vymezena pouze kvantitativně, ale existují kvalitativní rozdíly a čas od času se mění. V posledních desetiletích, tj. od roku 1980, se na vrcholu pyramidy světové kapitalistické třídy zformovala nová frakce, zvláštní globální elita, která je podle Denise Duclose mnohem mocnější, než jakákoli jiná skupina lidí na planetě, a která, jak zdůrazňuje D. Rothkopf, určuje životní perspektivy pro 99% populace. Tato skupina je přímo spojena s globalizací, ona globalizaci zplodila a ona z ní také těží. Jak řekl George Foe: „*Trhy uvnitř státu generují skupinu lidí, kteří mají více peněz a moci než ostatní. Bylo by proto divné, kdyby globální trhy nevytvořily mezinárodní vládnoucí třídu, u níž ekonomické zájmy jejích členů mají mnohem více společného mezi sebou navzájem, než se zájmy většiny občanů z jejich zemí původu.*“ A je nutné okamžitě dodat, že tato třída, přesněji tato frakce, se výrazně liší od té, kterou popsali Thorstein Veblen, Max Weber, Charles Wright Mills a mnozí další klasičtí sociologové.

Tato globální třída se nazývá různě: globokracie, kosmokracie, netokracie (označení skupiny, která řídí síťový segment současného světa a údajně hraje nezávislou nebo dokonce dominantní roli ve vztahu ke kapitalistům-bankéřům a průmyslníkům-korporativistům), nová vyšší třída (NVT), kreativní třída

(termín navrhl v roce 2002 J. Mason, který napsal: „Jste-li vědec nebo inženýr, architekt nebo designér, spisovatel, umělec nebo hudebník, nebo pokud používáte vaši kreativitu jako klíčový faktor při vaší práci v byznysu, ve školství, v právní vědě nebo v jiných profesích, pak jste příslušník kreativní třídy“); bobo (J. Brooks: bourgeois bohemians – „buržoazní bohémové“); supertřída (D. Rothkopf); hyperclass (J. Attali); hyperburžoazie (D. Duclos).

Než přejdu k této nové vrstvě, neboli „nové vyšší třídě“ (NVT), poznamenám jediné: ačkoli všechny výše uvedené termíny věrně vystihují dílčí rysy či aspekty téhož společenského jevu, nemohou zcela uspokojit žádného badatele, a to minimálně ze tří důvodů:

Zprv, s výjimkou „hyperburžoazie“ D. Duclose v lepším případě neodrážejí a v horším případě zakrývají třídní podstatu nové vrstvy.

Zadruhé, samy o sobě nejenže neobsahují odpověď na otázku příčiny a zdroje původu tzv. NVT, ale takovou otázku si vůbec nepokládají. Problém je v tom, že globálně zmonetizovaný kapitalismus nepotřebuje početnou dělnickou třídu, ani početnou „střední třídu“; navíc obě jsou pro něho nebezpečné. NVT a nová „vyšší střední třída“ jsou výsledkem potlačení a vyždímání staré „střední třídy“, které se co do počtu sice nevyrovňají, ale v zásadě při horních 2% společnosti plní stejnou funkci, jakou v jiné době plnila stará „střední třída“.

Zatřetí, tyto termíny směřují mimo rámec analýzy skutečných vlastníků světové hry a konkrétního finančního a aristokratického komplexu, který jako by ani neexistoval. Ve skutečnosti je „nová vyšší třída“ funkcí tohoto komplexu, jeho obsluhujícím personálem, který vznikl v určitém okamžiku historického vývoje jako reakce na globalizaci a monetizaci kapitálu, tj. na nový požadavek jeho vlastníků týkající se výsledků činnosti týž vlastníků. (Monetizací se z kapitálu stal v převážné míře zdroj fiktivních aktiv, „peněz vytištěných ze vzduchu“, které nejsou ničím kryté a nemají ani odraz ve světě reálných hodnot – pozn. překl.)

„Nová vyšší třída“ se v mnoha ohledech skutečně liší od ostatních skupin světové kapitalistické třídy. Předně vznikla a existuje na finančním, možno říci virtuálním, základě, který prakticky nesouvisí se skutečnou produkcí a jejím obsahem a je tudíž naprosto funkcionalistický. Za další, tato vrstva je globální, nikoliv internacionální ale nadnárodní; pro ni představitelé státu, státnosti a vše, co s tím souvisí, spadají do kategorie „stínů zapomenutých předků“ a otravných překážek, totéž platí o státní a národní identitě. A nakonec, tato vrstva je heterogenní: díky jejímu funkcionalismu v ní figurují lidé, kteří mají minimální vztah k reálnému kapitálu; vzhledem ke globálnosti a kriminální povaze globální ekonomiky (stačí poukázat na to, že téměř polovina bank na světě profituje z úvěrování obchodu s drogami, a to nehovořím o nelegálním obchodě se zbraněmi, zlatem a drahokamy, prostitucí a pornografií) jsou představitelé NVT zakotveni poblíž, napůl nebo zcela ve zločineckých kruzích.

Rothkopf podává jakýsi „skupinový portrét“ toho, co nazývá „superclass“: „*Státní představitelé, výkonní ředitelé největších světových společností, mediální magnáti, miliardáři, kteří aktivně řídí svůj kapitál, podnikatelé – průkopníci nových technologií, soukromí investoři-akcionáři, špičky vojenské hierarchie, někteří význační náboženští vůdci, hrstka slavných spisovatelů, vědců a umělců, dokonce vůdcové teroristických organizací a hlavy zločineckých syndikátů...*“

Naposled jmenovaní by neměli nikoho překvapit: globální ekonomika je zločineckou ekonomikou par excellence. Jejich pět „pilířů“ představuje obchod – s ropou; se zbraněmi; se zlatem a drahými kovy; s prostitucí a pornografií; s drogami. První má částečně kriminální charakter, druhý a třetí – do značné míry; čtvrtý – v převažující míře; pátý - zcela. Polovina bank v dnešním světě úvěruje obchod s drogami a řeší tak vlastní problém likvidity – „rychlé peníze“. Během finanční krize v letech 2008-2009 bylo do největších bank nalito zhruba 352 miliard dolarů z drog a tak byl eliminován nedostatek jejich likvidity.

Globální finanční systém již nemůže existovat bez „špinavých peněz“; do značné míry tím získává kriminální povahu a ovlivňuje odpovídajícím směrem i politiku, která je zločinecká ve srovnatelné míře. Například mnohé hrátky Obamovy administrativy s Íránem a okolo něho měly zjevně krýt hlavní kriminálně-ekonomické operace spojené s redistribucí, „podněcováním“ a vytěžováním obchodu s narkotiky. (Kriminální povahu má i mnohaletá činnost našich českých politiků v souvislosti s vydáním českého státu v plen západnímu kapitálu a s výprodejem národního bohatství. O zrádném ničení vlasteneckého ducha, morálky a nezávislosti českého národa ani nemluvě – pozn. překl.)

O de facto legalizované politické kriminalitě (nebo o kriminální politice) frankofonní Afriky, o níž psali francouzští novináři, ani o spolupráci čínských speciálních služeb a americké NSA při identifikaci a likvidaci „divokých“ obchodníků s drogami v oblasti „zlatého trojúhelníku“ ani psát nebude, to je na samostatné téma, zde stačí dostatečně zdůraznit ten fakt, že neoburžoazie zmonetizovaného kapitalismu je z významné části buržoazie propadlá zločinu.

Zmíním se ještě o jednom problému. Přestože výše uvedené termíny (globokracie, kosmokracie apod.) v zásadě odrážejí jeden a tentýž fenomén, ne ve všem se shodují, nebo spíše shodují se podle principu „Eulerových kruhů“. Tak například ne všichni příslušníci „hyperburžoazie“ mají vztah k „supertřídě“, určující „světový pořádek“. Mimo „novou vyšší třídu“ (NVT), přesněji nad ní, stále existují staré finanční a aristokratické rodiny, které tento pořádek vymezují a vymezovaly dlouho před vznikem NVT a které stanovily, jakou funkci má NVT plnit a komu má jako nástroj sloužit.

K „supertřídě“ („superclass“, „hyperclass“ atd.) se neřadí významná část „bobo“ (bohémské buržoazie) a takzvaná netokracie. Zároveň bohemizace vkusu, chování a postojů do značné míry postihla většinu NVT, což není překvapující. Bohéma, na rozdíl od klasické buržoazie, byla vždy odtržená od výroby, od „fyzické ekonomiky“ (Lyndon LaRouche) a žila ve svém bohémském světě. Rovněž principy konstrukce současného světa a zmonetizovaného kapitalismu jsou v podstatě stejné: zmonetizovaný kapitalismus a „hyper“ (tj. „nad“) buržoazie jsou odtržené od výroby, od reálné ekonomiky, od obsažných aspektů bytí a v podstatě od reálného života většiny světové populace, nad níž panují. Odtud bohemizace buržoazie.

Povstání elit na úkor nižších vrstev a povýšená segregace nové buržoazní třídy

Jak víme, geneze systému určuje jeho fungování i fungování jeho systémových prvků. Genezí Neo / hyperburžoazie byla globalizace a to, co Christopher Lasch nazval „povstání elit“; to druhé určilo monetizaci a globalizaci kapitálu ve stejném rozsahu, jak si stály samotné elity. Pokud se od dob první světové války a Říjnové revoluce rozvíjelo „povstání nižších tříd“ současně s dominancí výrobního kapitálu nad bankovním (průmyslového nad finančním), pak v 70. letech 20. století se situace začala měnit a v 80. letech elity přešly do útoku („Thatcherismus“, „Reaganomika“). Začalo globální přerozdělování ve prospěch vyšších vrstev a za oběť jim padly ty skupiny obyvatel, které byly na vzestupu v letech 1945-1975 – střední vrstva a špičky dělnické třídy. Úder proti nim, stejně jako proti části „staré“ buržoazie, byl veden z úrovně, na níž si nikdy nehrály a proti které neměly zbraně – nadstátní, nadnárodní, globální. Není náhoda, že CH. Lasch výslovně zdůraznil, že vzestup nových elit spojený s denacionalizací podnikání, při níž povinnosti zůstávají pouze ve vztahu ke svému šéfovi (lhostejno, ze které země pochází) a ke své vrstvě (a ne ke své zemi), úzce souvisí se světovým úpadkem, nebo přesněji podražením střední vrstvy.

Nové elity, to jsou administrátoři korporací, manipulátoři informací, velcí makléři luxusního průmyslu, módy, cestovního ruchu (kontrola nad rozdělením a oběhem kapitálu, nad médií, nad řízením distribuce luxusu je pro ně důležitější než výroba) a ti, jež Robert Reich nazval „značkovými analytiky“. (Robert Reich byl ministr práce za prvního prezidentství Billa Clintona – pozn. překl.) Tato nová buržoazie je mnohem kosmopolitnější, než klasická buržoazie.

V osmdesátých letech se střední vrstva rozpadla na značně velkou a na mnohem menší část. Z té menší povstala hyperburžoazie, která se stala smrtelnou hrozbou pro střední vrstvu a pro ty, jež R. Reich kdysi nazval „dělníci rutinní práce“ a „obslužný personál“. Vzhledem k tomu, že za podmínek monetizace a globalizace špičky kapitalistické třídy objektivně rostou díky kooptaci funkcionalistických segmentů, pak je třeba v první řadě zdecimovat střed; dále pak o část příjmů musí přijít vyšší, kvalifikovaná část pracující třídy. Pokud tedy „nová vyšší třída“ (NVT) konkuruje tradiční buržoazii jako nový segment těžé třídy, pak pro „střední třídu“ a dělníky představuje nového vykořisťovatele, nového aspiranta na jejich příjmy, který na rozdíl od klasické buržoazie, zvláště pokud byla svázána se státem, nesdílí jejich hodnoty (rodina, vlastenectví).

Odstavení od společného koláče je zabezpečeno dvěma způsoby. Za prvé, přímým, tj. absolutním snížením příjmů dolní poloviny (nebo dolních dvou třetin) společnosti. Za druhé, mnohem rychlejším a výraznějším růstem příjmů horních vrstev ve srovnání s nižšími. V říjnu 2006 byl v britském časopisu „The Economist“ (nyní součást Rothschildova klastru) zveřejněn článek s příznačným názvem „Super bohatí: Vždy s námi“. V něm s odkazem na cyklus článků „Třídní válka“, který vycházel v novinách „New York Times“, byly uvedeny následující údaje: Mezi lety 1990 a 2004 nižších 90% amerických domácností zvýšilo svůj průměrný příjem o 2% (v této souvislosti je třeba připomenout zvýšení cen, daní apod.), zatímco vyšších 9,89% domácností – o 57%, horních 0,1% – o 85% a nejvyšších 0,01% – o 112%. V USA existují ještě další odhady: od sedmdesátých let se příjmy nižších 25-30% rodin relativně snížily ve srovnání se strmým růstem příjmů horních 25-30%. Hra s nulovým součtem: pokud si někdo polepšil, znamená to, že někdo jiný ztratil. Něco podobného se děje na Západě jako celku. Například ve Velké Británii, kde se od roku 1990 do roku 2006 při nárůstu maloobchodních cen o 60% zvýšilo bohatství super bohatých o 500-600%. Super rychlé obohacování je dalším rysem neoburžoazie.

Současně s tím, že postrádají ve svém bytí reálnou věcnou základnu a cítí to, „*domyšlivé a zároveň nejisté nové elity, zejména řady odborných specialistů, zhlížejí na masy se směsí pohrdání a strachu.*“ Odtud pochází onen tak charakteristický rys hyperburžoazie vyznačující se příklonem k sociálnímu darwinismu a třídní nenávisť ke spodině, vůči níž neoburžoazní politika neznamena nic jiného, než skutečnou sociální a třídní válku.

V žádném případě si nesmíme myslet, že vznik neoburžoazie mění systém, nebo vede k jeho kvalitativní rekonstrukci – naprosto ne. Naopak, samotný vzestup na vrchol světové kapitalistické třídy znamená přizpůsobení se systému. Pravdu má Duclos: Přizpůsobení potřebné pro vstup do řad hyperburžoazie vylučuje rozsáhlou restrukturalizaci klasických elit – přeměna „kulturního kapitálu“ nezbytná pro jejich vážnou obrodu je příliš nákladná a dodávám, že hrozí vážnými sociálními otřesy. Z toho důvodu horní 2% zůstaly tam, kde byly, pouze se u nich utvořil funkcionalistický orgán, nová mezivrstva mezi nimi a většinovou masou obyvatelstva. Nicméně tato mezivrstva je mnohem tenčí, než byla „střední třída“ „zlatého třicetiletí“ 1945-1975.

Přestože hyperburžoazie formálně „hnízdí“ ve svých zemích, v zásadě se orientuje nadnárodně a je připravena kdykoli obětovat národní zájmy. V souladu s tím úpadek USA, Francie nebo Ruské federace nikterak netíží ani americkou, francouzskou či ruskou neoburžoazii. Velmi dobře to ukázala A. Wagnerová na příkladu Francie ve svém díle „Nové elity mondializace“ (Paříž, 1998). Analýzou mezinárodních (globalizačních) enkláv ve všech průmyslově vyspělých zemích ukázala, že především

úspěchy z nadnárodní úrovně se staly hlavním faktorem úspěchu finančníků, úředníků a „značkových analytiků“ na národní úrovni (klasický francouzský příklad je Macron). Solidarita třídních zájmů na globální úrovni dominuje nad vnitřní solidaritou národní a státní, globálně-kosmopolitní identita (která může být zředěna jinou, například homosexuální, identitou) převládá nad identitou národní.

Nadnárodní (nebo spíše mimo národní) styl života odlišuje neoburžoazii ve vlastních zemích od průměrného Američana, Francouze, Angličana atd. Má jiné zvyky, jiné chování, jiný vkus, a co je nejdůležitější, jiné místo ve společenské dělbě práce. V samotných zemích se směle mezi elitu vmísí cizinci (mezinárodní úředníci, personál nadnárodních korporací TNC), přestože například ve Francii stále existují vedle kosmopolitních klubů typu *Rotary* i takové kluby, jako *Jockey club*, kam cizinci nemají přístup. Wagnerová poznamenala, že jedno z nařízení nových elit ve Francii vyžaduje změnu francouzské mentality. V tomto směru elity vystupují jako aktivní tváře „Simpsonových“ z globální matrice – a výsledky se již dostavily. Dobře to ilustroval Shlomo Sand zejména v díle „Soumrak historie“ (2015) věnovaném konci francouzského národního románu a v díle „Konec francouzského intelektuála. Od Zoly po Houellebecqa“ (2016). Snaha o denacionalizaci kultury a historie je očividná nejen ve Francii. Například v Německu je tento problém ještě vyhrcořenější, dokonce i v Rusku je nemálo takových pokusů. Neoburžoazie se snaží přepsat historii takovým způsobem, aby minimalizovala dějinný význam národů a států.

V této souvislosti má podněcování protiruské hysterie na Západě několik motivů: geopolitický a civilizační, zaměřený proti ruské kultuře a státnosti, a třídní či neoburžoazní, jehož terči jsou stát a kultura jako takové. Před námi se rozprostírá jednota třídní a civilizační, není se proto co divit, že parazitická neoburžoazie Ruské federace (a České republiky – pozn. překl.) se aktivně činí v souladu se svými globálními třídními vzory a celou svojí finanční a informační mocí se snaží potlačit „antiglobalisty“, tj. především Rusy (české nacionalisty a vlastence). Tudíž ruská (česká národní) otázka získává třídní rozměr a přestává být otázkou čistě etnicko-kulturní.

Segregace a bezduchá nadřazenost bílých límečků

„Úzkoprsá elita“, „jalová elita“ – tak kriticky američtí analytici nazývají novou vyšší třídu (new upper class), která se začala utvářet v letech 1970-1980 a v posledních dvou desetiletích 20. století přinesla sociální průlom. Právě tyto roky se staly dobou největšího bohatnutí Richistánu (od anglického slova rich: bohatý) na účet – a to si zaslouží zvláštní pozornost – třídního přerozdělování (zdola nahoru) a monetizace kapitálu. Hernán Sáez a Thomas Piketty (jeden z největších odborníků na problematiku světové nerovnosti a autor stěžejního díla „Kapitál v 21. století“) velmi jasně zaznamenali třídní základnu a třídní zdroje fenomenálního růstu příjmů ekonomických elit na konci dvacátého století: „... *růst specifického významu v oblasti nejvyšších příjmů není způsoben návratem k období vysokých výnosů z kapitálu, ale nebývalým nárůstem platů nejlépe oceněné práce – především kompenzacemi pro vedoucí pracovníky – v období od roku 1970 a nabývajícím další zrychlení v roce 1990.*“

Jakých počtů dosahuje NVT (nová vyšší třída, nebo také hyper/neo/buržoazie) v Americe? Údaje se liší – to je běžná věc, pokud jde o statistiky, které jsou často nepřesné a impresionistické povahy.

Sociologové mluví o skupině s ročním příjmem 517 tisíc dolarů nebo více na tříčlennou rodinu a

odhadují její počet na 2,4 až 2,5 milionu lidí. V USA je to necelé 1% populace. Je zřejmé, že NVT je menší část z oněch 40 milionů, o nichž hovoří Rothkopf a další autoři, protože kromě NVT nadále existují staré frakce buržoasie, stejně jako skupiny, které nesouvisí s finančnictvím, moderními komunikacemi a řízením. Současně ony 2,4 - 2,5 miliony lidí jsou pouze Američané, byť jde o největší část NVT. Ale máme tu také Evropskou unii, Japonsko, Čínu, Indii, Brazílii, Rusko a další země. Domnívám se, že celkový počet NVT lze skromně odhadnout na 7-10 milionů lidí, kteří si nahrabali na globalizaci a díky tomu se z nich staly politické a ekonomické „primadony“.

Když mluvíme o americkém segmentu, Ch. Murray zdůrazňuje, že právě z těchto 2,4 - 2,5 milionů lidí se rekrutuje současná vládnoucí elita, která přešla na režim „uzavřené elitní živnosti“ a blokovala tak sociální výtahy, nebo alespoň těžce omezila jejich fungování. Tím se kvalitativně odlišuje od vládnoucí elity let 1950 - 1960. (Někteří sociologové, včetně českého Jana Kellera, nazývají tyto elity „pomocnými elitami“ vyšších elit, které představují skrytou vládu nad globálním kapitalismem – pozn. překl.)

Kdysi Eisenhowerův kabinet nazvali „devět milionářů a jeden instalatér“, nicméně pouze dva jeho členové pocházeli z bohatých rodin; zbytek byli synové farmáře, bankovního úředníka, učitele, provinčního právníka z Texasu atd. Administrativu J. Kennedyho častovali „Harvard na Potomacu“, přitom i zde pouze dva, R. Kennedy a D. Dillon, pocházeli z rodin zástupců establishmentu; zbytek byli synové malých farmářů, prodavače, továrního dělníka-imigranta atd. V tomto ohledu kabinety Eisenhowera a Kennedyho (1953-1963) ostře kontrastují s kabinety Bushe mladšího a Obamy (2001-2017). U Eisenhowera a Kennedyho 46% členů kabinetu pocházelo buď ze spodní vrstvy „střední třídy“, nebo z dělnické třídy, zatímco u Bushe mladšího a Obamy jich bylo 27%. U prvních dvou 32% členů kabinetu pocházelo z horní vrstvy „střední třídy“, u druhých dvou – 54%.

To, co se dnes nazývá „úzkou elitou“ (tj. malá vrstva na samém vrcholu sociálně-politické pyramidy), existovalo také v 60. letech. Nicméně, jak zdůrazňují američtí sociologové, nešlo o skupinu, v níž všichni měli stejný původ, stejný vkus, životní návyky, všichni studovali na elitních školách atd. Dnešní NVT je zcela odlišná. Jedním z jejích hlavních rysů je rostoucí segregace od americké společnosti, rostoucí nevědomost a nepochopení země, ve které žijí. Všichni byli vychováni v elitních školách a prakticky nevědí nic o tom, jak žijí nejen tvrdě pracující dělníci, ale i „střední třída“ v USA, a nechtějí to vědět. Před půl stoletím nic takového nebylo. Tehdy bohatství znamenalo prostě přítomnost velkého množství peněz, které poskytovalo vyšší, ale ne kvalitativně odlišný standard života od většiny populace. To potvrzuje správnost poznámky, kterou Hemingway svého času předhodil Scottu Fitzgeraldovi, když řekl: Bohatí se liší od obyčejných lidí tím, že prostě mají více peněz. Současná odlišnost bohatých lidí v Americe od obyčejných lidí tím zdaleka není vyčerpána, ale projevuje se zásadně odlišnou kulturou, jiným bytím, odlišnými hodnotami a jiným stylem života. V roce 1963 činil medián rodinných příjmů manažerů v té či oné sféře 62 000 dolarů (přepočítáno na hodnotu dolaru v roce 2010, kdy dolar měl 7,2krát nižší hodnotu než v roce 1963). Tehdy jen 8% amerických rodin mělo roční příjmy ve výši 100 tisíc dolarů nebo více a pouze 1% žilo nad poměry za 200 tisíc dolarů a více.

Velké paláce viděla převážná část Američanů jen ve filmech. Pouze v nejbohatších předměstích New Yorku, Chicagu a Los Angeles bylo možno vidět skutečné panské domy s plochou 1,5 – 2 tisíce metrů čtverečních. Přitom tam nebyly žádné mramorové bazény, tenisové kurty a tím spíše žádné heliporty.

Ceny těchto domů nebyly astronomicky dražší než domy středně bohatých. Střední cena průměrného domu v Americe ze dne 21. listopadu 1963 činila 129 000 dolarů, zatímco dům v předměstí honorace stál od 272 000 dolarů až do (velmi zřídka) 567 000 dolarů, tj. rozdíl byl 2 – 3,5 krát, dnes je to rozdíl řádový.

Jak zdůrazňují američtí odborníci na strukturu každodenního života, rozdíl byl také v tom, že v domě zástupce „vyšší střední třídy“ mohly být dvě patra, čtyři ložnice a dvě koupelny, kdežto běžný příslušník „střední třídy“ měl jednopatrový dům, dvě ložnice a jednu koupelnu. Podobné to bylo i s auty, a zde je vidět nápadný kontrast se současností. Symbolem úrovně bohatství na počátku šedesátých let byl nejdražší Cadillac model Eldorado Biarritz za cenu 47 000 dolarů. Dnes tímto symbolem není vůz, ale osobní tryskový letoun Learjet model 23 za mnoho milionů dolarů. V roce 1963 bylo několik stovek soukromých letadel, ale všechny byly vrtulové. Nakonec v roce 1963, na rozdíl od roku 2010, v USA dobře fungovaly „sociální výtahy“, čili při dobré snaze bylo možné si splnit americký sen. Dnes je to téměř nemožné, nikoliv náhodou vyšel před několika lety bestseller slavného amerického novináře Hedricka Smithe (autor bestsellerů „The New Russians“, „The Game of Power“ atd.) s názvem „Kdo ukradl americký sen“.

Na počátku šedesátých let nebylo v USA více než 80 000 milionářů, tj. 0,2% amerických rodin, což je mikroskopická cifra. Zpravidla to byli zástupci „starých peněz“, tj. aristokracie amerického typu. Dokonce ani oni, jak zdůrazňují odborníci, nevytvořili kulturu, která by se postavila proti „zbytku“ Ameriky. Rozdíly měly zpravidla spíše kvantitativní než kvalitativní charakter a výjimky pouze potvrzovaly pravidlo. Jak píše Ch. Murray, „staří boháči“ měly od ostatního obyvatelstva odlišný styl kultury, ale nikoliv odlišný kulturní obsah.

Protestantský establishment USA, který dobře popsal C. Wright Mills („Vládnoucí elita“, 1956) a Digby Baltzell („Protestantský establishment“, 1964) byl sice uzavřenou skupinou, téměř kastou, ale obsah jeho kultury, opakují, se zásadně nelišil od průměrného Američana. V místních klubech každého prosperujícího města v Americe, píše Brooks, „se otcové města scházeli, aby si vyměnili politicky nekorektní (nikoliv v dnešním smyslu toho pojmu) anekdoty a poobědvali jehněčí hřbet se smetanovou omáčkou z konzervy a s chřestem, houbami nebo pórkem (lidé se nestarali o obsah cholesterolu, protože onemocnět a umřít tehdy ještě nebylo považováno za ponižující). Estetické cítění této elity vyžadovalo přát vše nejlepší [...] a jejich rozhovory se podle všeho nikterak neodlišovaly ani důvtipem, ani hloubkou [...] Byla to doba, kdy pít alkohol bylo ve společnosti ještě přijatelné a hra v pólo ani myslivost nebyli přežitkem minulosti.“ Samozřejmě v před a poválečné americké elitě byli i tací lidé jako bratři Dullesovi, Hoover a podobní, ale ti byli nedostatkové zboží.

WASP-establishment (WASP = bílý protestant anglosaského původu) velmi striktně sřežil své etnické hranice – žádní Irové, Italové nebo Židé. „Židovští a protestantští chlapci z bohatých rodin,“ píše Brooks, „když strávili při společných hrách celé dětství, byli ve věku 17 let nuceni se rozdělit a stát se součástí židovských a nežidovských společenství, která existovala v různých satelitech se svými debutantskými obdobiami, tanečními školami a konvenčními protokoly. Protestantský obchodník mohl plodně pracovat po boku svého židovského kolegy, ale nemohl ani pomyslet na to, že by ho doporučil do svého klubu,“ nebo ho prostě jen pozval na návštěvu. A nikdo si nestěžoval na subkulturu WASP jako v americké masové kultuře intelektuálů. Všechno se začalo měnit v šedesátých letech – Kennedy začal vodit intelektuály do Bílého domu: Sputnik a Gagarin ukázali americké elitě, že vzdělání a věda

jsou nejmocnější zbraně.

Charakter nové buržoazie a třídní rozklad společnosti

Jestliže technické úspěchy SSSR v padesátých a šedesátých letech byly jedním z popudů intelektuální amerického establishmentu, pak monetizace kapitálu v sedmdesátých letech 20. století se stala faktorem setřetí hranic mezi protestantskými a židovskými segmenty vládnoucí třídy USA, aktivací židovských komunit a prosazením tématu holocaustu na mezinárodní úrovni.

Zvýšení počtu intelektuálů a vzdělaných lidí ve vládě šedesátých let bylo natolik významné, že někteří sociologové mluví o povstání vzdělané třídy. Na tom měl podíl radikalismus studentů šedesátých let, jejichž demografickou základnou byl nástup generace „baby-boomers“ (silných ročníků z dob konjunktury) do „velkého života“. O mírně řečeno nejednoznačné roli této generace v dějinách USA by mělo být podrobněji projednáno zvlášť. (Zde stačí citovat název knihy, kterou vydal v loňském roce Cannon Gibney „Generace sociopatů. Jak baby boomers změnilu Ameriku“, a přízvisko, jaké sociolog dal této generaci – „generace potvor“, „prase v hadím doupěti“)

Nyní se omezím na potvrzení dvou momentů. Zaprvé: od roku 1946 do roku 1964 se v USA narodilo 76 milionů Američanů, ve skutečnosti to byla populační exploze. Zadruhé: ekonomický blahobyt umožnil poskytnout velmi vysoké části „baby-boomers“ vysokoškolského vzdělání – v roce 1960 bylo v USA 2 tisíce vysokých škol, v nichž pracovalo 235 tisíc učitelů. Mezi lety 1955 a 1974 ukazatele růstu procenta obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním v USA se jednoduše přeplnily a to platí nejen pro mladé muže, ale i pro dívky, které budou hrát velkou roli ve „studentské revoluci“, v šíření subkultury mládeže a samozřejmě ve feministickém hnutí. Od roku 1950 do roku 1960 se počet studentů zvýšil o 47% a od roku 1960 do roku 1970 o dalších 168%! Jinými slovy, v zemi se najednou objevilo mnoho mladých lidí, přičemž podle Jacka Goldstona jakmile počet mladých lidí přesáhne 25%, je společnost v závažných otřesech, v konfliktu mezi „dětmi“ a „otci“.

Zásady, hodnoty a chcete-li sociální instinkty rodičů „baby-boomers“ byly podníceny dvěma událostmi, dvěma faktory: Velkou hospodářskou krizí následovanou tvrdými třicátými léty a světovou válkou. Odtud jejich touha po stabilitě, bezpečnosti, pořádku, pracovním úsilí. Na rozdíl od nich „baby-boomers“ vyrostli v dobrých časech, v dobách společenské „prosperity“, „lenivosti“, atd. Jak zdůrazňuje Fischer, byli orientováni na spotřebu, za níž se nejčastěji neočekávalo pracovní úsilí; nepoznali tvrdou školu života, kterou prošli jejich rodiče. Žádná generace v historii Ameriky se nepovažovala za výjimečnou, mající nezadatelná osobní práva (včetně růstu dobrých životních podmínek), žádná – s výjimkou „baby-boomers“. Mezi těmito hyper-individualistickými „baby-boomers“ bylo obzvlášť mnoho ambiciózních žen. Tato generace odmítá většinu hodnot a cílů svých rodičů (současně z nich pumpuje vše, co se jen dá), demonstruje svůj kolektivní narcismus, vášeň pro konzumerismus (často v asociální formě) a otrásá základy americké společnosti. Nicméně politická a ekonomická situace v zemi to umožnila.

Jako poznamenává Anna Oakley, od poloviny let 1960 začala průměrná míra zisku byznysu v USA klesat, a to pokračovalo až do počátečních let osmdesátých. V roce 1960 se hospodářská krize dostala do souběhu s krizí politickou (korupce, vraždy hlavních politických osobností, včetně prezidenta USA), společenskou (studentské a černošské nepokoje) a s krizí americké imperiální moci (Kuba, Vietnam). V důsledku toho Amerika v šedesátých letech přešla od „veliké společnosti“ k nemocné společnosti s podkopanými zákony a pořádkem. Vyvrcholením byly události z roku 1968, kdy se studenti-baby-

boomers utrhli docela. Atentát na Martina Luthera Kinga a následné nepokoje černochoů, vražda Roberta Kennedyho, vpád do Vietnamu – Američané mohli sledovat v televizi, jak se Vietnamci snaží proniknout na americké velvyslanectví v Saigonu – to vše bylo faktorem a pozadím nepokojů mezi mládeží. Navíc všemu aktivně podkuřoval tisk, který, jak poznamenal Christopher Kaiser, věnoval zvláštní pozornost nejvíce radikálních skupinám studentů představujícím absolutní menšinu, byť velmi do očí bijící. Od občanské války v letech 1861-1865 nebyla Amerika tak rozdělená jako v šedesátých letech. Toto rozdělení bylo demonstrativně kulturní, nakolik subkultura mládeže byla od roku 1960 ponořena do rocku, sexu a drog doprovázených sexuální revolucí, která oddělovala sex od lásky, rodiny a zodpovědnosti, a narkorevolucí podle příkázání Timothy Learyho. Narkotematika rychle pronikla do populární hudby. Jak poznamenal Mark Kurlansky („Rok 1968, který šokoval svět“), již album Beatles „Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band“ odráželo v hudbě, v textech a dokonce i na obalu experimenty členů skupiny s drogami.

V 60. letech se změnily i vzory mužnosti – normální muže nahradily dlouhovlasé kreatury – ale i ženskosti: jeden z paradoxů sexuální revoluce byla móda podvyživených asexuálek. Nicméně základ celé této asociálnosti byl konzumerismus v jeho nejradikálnější podobě – tyto „revoluční“ formy přijímají konzumerismus jako hodnotu a behaviorální dominantu, ale odezní, zatímco konzumerismus zůstane a rozkvétá bujarými barvami v letech 1970-1980 a potom roste dál už jako zcela sociální, a nikoliv asociální, fenomén.

Můžeme říci, že pokud šedesátá léta a začátek sedmdesátých let znamenala radikální fázi formování nové elity, pak sedmdesátá léta byla fází konzervativní. Samozřejmě ne všichni rebelové 60. let zaujali konzervativní postoje, jen menší část; ne všichni se zbláznili a po té uklidnili v 70. letech, a opět menší část z nich utvořila novou vzdělanou elitu, nicméně byla to radikální šedesátá léta a konzervativní sedmdesátá léta, která se stala „primárním vývarem“, z něhož se zrodila budoucí „nová vyšší třída“ (NVT) stoupající „po kostrách“ tradiční střední třídy. Nejprve se vyšplhali do „horních pater“ staré střední třídy a poté se změnilí ve zvláštní sociální a demografickou kategorii, která si zmonopolizovala a podmanila řadu profesí a sesadila střední a vyškolenou část dělnické třídy na dolní příčky socioekonomického žebříčku.

Tomu, že to „vystudovaná inteligence dokázala“, velmi přispěla informační a komunikační revoluce ve vědecko-technické sféře a neoliberalní kurz („reaganomika“) v socioekonomické oblasti. V důsledku toho se tato nová střední třída změnila v novou vyšší střední třídu, nebo jednoduše v novou vyšší třídu – neoburžoazii. David Brooks měl pravdu: byl tak dokončen proces slučování hodnot kontrakultury šedesátých let a buržoazního hlavního proudu. Lze to říci jiným způsobem: kontrakultura ze šedesátých a počátku sedmdesátých let se objektivně stala prostředkem k vytvoření či krystalizaci nových buržoazních skupin adekvátních nové etapě vývoje americké a západní společnosti jako celku. Vypreparovaná kontrakultura se nikoliv paradoxně stala pro část vzdělané menšiny sociální zbraní v boji za místo pod sluncem proti části staré buržoazie (ale jen velmi malé části) a hlavně proti staré střední třídě a proti vzdělaným dělníkům.

V kritice buržoazních hodnot existuje například značný rozdíl mezi lidmi jako Sinclair Lewis, Thorstein Veblen, John Dos Passos, nebo Ernest Hemingway na straně jedné a kontrakulturní kritikou na straně druhé. Kontrakultura s jejím ultra-individualismem, narcismem, pohrdáním dělníky či „průměrem“ byla dobře přizpůsobena k tomu, aby si ji systém přivlastnil, absorboval a uhasil tak nepokoje. „Vzhledem k tomu, že buržoazie si přizpůsobila kulturu 60. let 20. století,“ píše David Brooks, „každé takové povstání ztratilo na aktuálnosti. Když bohémské symboly spolykal hlavním

proud, ztratily svůj kontrakturní patos.“ A celý tento patos se nakonec v retrospektivě ukázal jako nástroj mladé, dravě egoistické frakce střední vrstvy v boji za to, aby se povýšila nad základní masu téže vrstvy.

Časem se v rukou této vrstvy kontrakultura „materializovala“ v podobě jednoty zisku, renty a informačně mocenské kontroly, a to cestou kariéry, turismu a „objevování vlastního já“, především opět v kariéře a získáváním prestižní práce. „*Bell věřil, že má před sebou úpadek buržoazie,*“ píše Brooks, „*ale vzniká spíše dojem, že buržoazie prožívala nové zrození pozřením bohémy a sama se bohémou stala vstřebáním její tvůrčí energie.*“ Zde si Brooks protiřečí, protože sám ilustruje netvůrčí charakter „bobo“ – buržoazního bohémského typu. A netřeba mluvit ani o novém zrození, jako spíše o velmi specifickém obrození, v němž si rub a líc vyměňují místa. Bobo – to je stejné „nové zrození“ buržoazie, jako monetizace v případě kapitalismu, čili degenerace a úpadek. Nicméně zdá se, že bodrý důchodový věk si na několik desetiletí buržoazie ve formě „bobo“ zajistila.

Syntéza kontrakultury a buržoaznosti dala vzniknout novým společenským kodexům, jako prostředku odříznutí sociálně odlišných lidí od společného koláče, nové společensko-politické korektnosti a nové hierarchie, která je mnohem pevnější a dravější než v šedesátých a sedmdesátých letech a spojená s přítomností/absencí prestižní práce, prestižní formy odpočinku a života, jinými slovy – se strukturou každodenního života postaveného na specifickém vkusu a tento vkus plodícího.

David Brooks detailně popisuje každodenní život a vkus bobo-elity. Začíná jednoduchým postřehem: zařadím se, píše, do obyčejné americké školy a pak do elitní školy. V první s dětmi ve věku 7-10 let uvidím ženy a muže ve věku 28-32 let poněkud staré, zatímco v elitních školách tak budou vypadat ženy starší 30 let nebo dokonce 40 let a u mužů to obecně může být i 50 let. Pokud ve starých bohatých rodinách ženy rodily ve stejném věku jako ženy prostých lidí, představitelky NVT rodí ve věku 30-32 let a ještě starší. Postoj k porodnosti, stejně jako celkově ke zdraví (hladina cholesterolu, tlak, dieta apod.), a potažmo i ke sportu, je u NVT velmi zvláštní.

Noví zbohatlíci žijí v kvalitativně odlišném světě informací ve srovnání s tím, v jakém žila stará bohatá honorace i v jakém žije současný americký průměr. Běžní lidé téměř nečtou noviny, často prostě nechápou, co se v nich píše, zato se hodně dívají na televizi (35 hodin týdně), ale nikoliv na zprávy, nýbrž na talk show, ve srovnání s nimiž se programy vysílané pod sloganem „Blbý a ještě blbější“ zdají být vrcholem intelektuální hry.

Zvláštní místo v životě NVT zaujímá plánování budoucnosti dětí: studují v elitních školách mezi sobě podobnými a jsou v zásadě odříznuty od skutečného života obyčejné Ameriky. Z elitních škol postupují na elitní univerzity. Jak ukázal J. Soares ve své práci „Power of privilege“, v 90. letech 79% studentů vysokých škol a univerzit prvního stupně, tj. nejprestižnějších a nejbohatších, pocházelo z horních 25% americké společnosti, zatímco z dolních 25% – pouze 2%. V elitních školách se špička vaří ve vlastní šťávě, její vzdělání je zásadně odříznuto od každodenních zkušeností běžných lidí.

Ve srovnání se šedesátými léty se sociálně ekonomický třídní profil americké vysoké školy dramaticky změnil. Problém už není jen v penězích, ale v něčem jiném. Vlivem špatné a nízké úrovně amerických

škola dětem z nižších a dokonce i z nižších středních vrstev schází kromě peněz dostatečné kulturní a intelektuální schopnosti ke studiu na elitních univerzitách – a dokonce i abstraktně logické uvažování pro výuku na technických a přírodovědných fakultách a rozvinutý jazyk pro vzdělávání v humanitních oborech.

Když jsem v roce 2007 přednášel na jedné z amerických univerzit (velmi prestižní), seznámil jsem se s profesorem filozofické fakulty této univerzity. Na mou otázku: „Patrně vaše fakulta není moc populární? Kdo se v dnešní Americe zajímá o filozofii?“ jsem dostal následující odpověď: „Filozofie skutečně zajímá jen málo lidí. Ale fakulta je populární. Zde vás naučí tomu, co se neučí ve škole a co je nezbytné pro byznys, službu v administrativě a politickou kariéru – totiž umění racionálně myslet, jasně a přesně vyjadřovat vlastní názor a přesvědčivě argumentovat.“ Je třeba poznamenat, že ztráta umění dialogu je na Západě, včetně USA, spojena nejen se vzděláním, ale také s odumíráním politiky jako takové. Christopher Lasch, autor pozoruhodných děl („Kultura narcismu“, „Povstání elit“ atd.) přímo říká, že „ztracené umění dialogu je důsledkem depolitizace společnosti, včetně zmizení skutečných a věcných politických debat a jejich nahrazení politickou talk show, to je urážka lidské a občanské důstojnosti tupou hokynářskou žumpou. Depolitizace má ještě jeden důsledek: konec profesionální žurnalistiky, její transformace buď na matoucí pisálkovství, nebo na propagandu. Není náhodou, že se stále častěji objevují knihy s názvy jako „Konec žurnalistiky“ (vydal A. Charles), „Prodejní novináři“ (Udo Ulfkotte), „Sexualizace médií“ (Debra Merskin) a další.

Návrat k filozofii jako k prostředku racionální a logické gramotnosti pro lidi ze „střední třídy“ vyvolává otázku: není toto ukazatel degradace masového vzdělávání v USA? Teď tady nemluvím o degradaci naší školy – střední i vysoké – jako následku inkluze, státních maturit, „systému Bologna“ a mnohého dalšího – to je samostatná záležitost. V tomto kontextu je pro nás důležitá jiná věc: současná americká škola upevňuje mentálně komunikativní sociální (sociobiologické) rozdíly mezi novými vyššími a nižšími vrstvami a tato mezera, tato segregace, narůstá a získává téměř kastovní charakter.

Uvedená segregace se projevuje také tím, jak a kde se zabydlují různé sociální skupiny. Například v New Yorku se NVT soustřeďuje v Upper East Side mezi 59. a 96. ulicí (ti, kteří navštívili New York, vědí, že zde prochází Muzejní míle, jsou zde nejluxusnější hotely, obchody atd.). Tam žijí lidé s vysokými příjmy a vysokou úrovní vzdělání, zatímco na sever od Central Parku žije populace zastupující 67% dospělého segmentu, která nedokázala dokončit střední školu (9. až 12. třídu high school) a dosáhnout středního ročního příjmu 39 300 dolarů. Ve skutečné, nikoliv čistě statistické, realitě musíte od toho odečíst téměř polovinu na daně a dostanete chudobu.

Chcete-li žít na Manhattanu, musíte mít příjem od 80 tisíc do 160 tisíc dolarů. A to je víc, než má představitel „střední třídy“. Samozřejmě vymezení „střední třídy“ není dáno pouze kvantitativními finančními ukazateli. „Střední třídu“ je natolik těžké určit, že je čas vzpomenout si na odpověď soudce Nejvyššího soudu USA Pottera Stewarta na otázku, jak on sám rozpozná, co je pornografie a co ne: „Já to poznám, když to uvidím“ («I know it when I see it»). A přesto má „střední třída“ kvantitativní charakteristiku. Podle Pew Research Center zahrnuje „střední třída“ ty dospělé, jejichž roční příjem na tříčlennou rodinu se pohybuje od 45 tisíc dolarů do 90 tisíc dolarů (údaje za rok 2006). Jinými slovy, drtivý počet příslušníků „střední třídy“ nemá na Manhattanu co dělat. A pokud uvážíme, že téměř polovina padne na různé daně, pojištění atd., situace se stává ještě smutnější. Jak uvádějí očití svědci, jestliže se v Americe rozvádějí páry s příjmem 80 000 dolarů, předmětem sporů jsou dluhy a proces

rozvodu se často změni na to, co Trifonov nazval „bitvou koster nad propastí“. Pokud jsou příjmy větší než 80 tisíc dolarů, pak se dělí peníze, majetek atd. a takový proces probíhá často klidněji, ačkoli samozřejmě ne vždy. Ale zpět k „nové vyšší třídě“.

Od šedesátých let do počátku devadesátých let začínal roční příjem horních 10% amerických rodin na 200 tisících dolarech. V letech 1994-1995 se v dolní části této skupiny rodinné příjmy zvýšily z 233 tisíc na 433 tisíc dolarů. V roce 2010 se individuální roční příjmy horních 10% Američanů v produktivním věku pohybovaly od 199 tisíc do 441 tisíců dolarů. Podívejme se na platy konkrétních funkcionářů. V roce 2010 bral řadový kongresman 169.300 dolarů; Člen kabinetu – 191.300; soudce Nejvyššího soudu – 208.100, mluvčí parlamentu – 217.400.

Příjmy NVT společně se získaným vzděláním, kontakty a způsobem života izolovaly její zástupce od zbytku Ameriky (stejně jako část vyšších vrstev, která NVT – a systém – obsluhuje: vědce, novináře, showmany, režiséry Hollywoodu, herce „první kategorie“ atd.). Zástupci americké NVT jsou blíže k lidem téhož typu a postavení v západní Evropě a v Japonsku, než k americké střední vrstvě, a co teprve pak k dělníkům.

Podíl neoburžoazie na úpadku kultury a jezdecké šiky nihilistických barbarů

Samostatná otázka: Jaká jsou specifika kultury neoburžoazie, nebo jak uvádí David Brooks „bobo-kultury“, tj. kultury bohémské buržoazie? Již bylo řečeno, že bohemizace neoburžoazie a její kultury je podmíněna odtržením od reálného sociálního a ekonomického života. Existuje ještě jeden důvod, na nějž upozornil Denis Duclos: Vzhledem k tomu, že normou života neoburžoazie, píše Duclos, je dravé rabování toho, co bylo vytvořeno před ní, chaotizace a virtualizace světa, nepotřebuje klasickou kulturu historicky spojenou s buržoazií a aristokracií, ani vysokou kulturu obecně. To platí pro celý buržoazní svět – od USA po Rusko. Stačí se podívat, jací reprezentanti „kultury“ obklopili Obamu, stačí připomenout popové zpěváky Ruské federace, kteří dostávají ocenění za svůj přínos „kultuře“, a všechno se vyjasní – „multi-kulti“. Hyperburžoazie s jejím apetitem chamtivých skrbíků, pokračuje Duclos, je antitezí „kultivace“, protože se nevztahuje pouze na kulturu (ačkoli v zásadě i to by stačilo), ale také na tradiční hodnoty zakořeněné v evropské civilizaci, které jsou pro tyto iniciátory virtuálně globální apokalypsy cizí a nebezpečné.

Neoburžoazie má zájem o příliv migrantů nejen z politických a ekonomických důvodů (i když i to je velmi důležité, neboť bez přílivu pracovníků zvenčí by bylo nutné stimulovat porodnost v bílých rodinách a to by s přihlédnutím k úrovni spotřeby vyžadovalo sociální reformy, zvrátit stávající trend tří desetiletí a snížit příjmy neoburžoazie – ta si proto raději zvolí třídní, rasovou nebo konvenční válku) a nejen z důvodu ideologie multikulturalismu pro ni samotnou. Imigranti a multikulturalismus jsou mimo jiné prostředkem k ničení tradičních hodnot evropské civilizace, včetně občansko-právních a náboženských, které stojí v cestě kapitálu blížícího se ke svému konci a svíjejícího se v neoburžoazních křečích. V tomto ohledu je neoburžoazie anti-civilizační a anti-evropskou onko-buržoazií (zhoubným civilizačním nádorem – pozn. překl.).

Někdo řekne: A co protestantská pracovní etika Západu obecně a Ameriky zvlášť? Co znamená dělná Amerika? Dělná Amerika byla výsledkem úsilí staré buržoazie a bývalé dělnické třídy, které jasně rozlišovaly práci a zábavu. Zvláštností neoburžoazní kultury je smazání hranic mezi nimi. Jak píše David Brooks, na jedné straně se v „bobo“ vše mění na hru (proklamovaná „kreativita“) a herní

morálka nahrazuje pracovní morálku, samotná práce se rozvíjí jako hra, z níž se stává vlastní smysl činnosti; výsledkem není smysluplná činnost, ani hra, ale cosi nepatřičného s automatickým nárokem na nevšednost. Na druhé straně vše mimopracovní – bydlení, hry, sex, sport, atd. – získává povahu seriózního, zodpovědného, společensky a individuálně užitečného a vědecky podloženého zaměstnání: bohémská emancipace se úzce propletla s buržoazní sebekontrolou.

Nejživěji, říká Brooks, se to projevilo v sexuální kultuře „bobo“. V ní je věnována velká pozornost hraničním projevům sexu. Jde o sex velmi vyžilých lidí, o sex zrůd; „*Vybrané časopisy o sexu lze snadno odlišit od obyčejných: Bože chraň ukázat v nich přitažlivou a přirozenou nahotu, stránky těchto časopisů dělají lidé obzvláště oškliví,*“ lidi se zdravotním postižením. „*O sexuálních deviacích,*“ uvádí Brooks, „*píše tolik teoretiků z akademického prostředí, že z orgií se stává tanec Apačů na vrcholu turistické sezóny prováděný ne kvůli vzrušení, ale pro potěšení skupiny učitelů sociologie, kteří přiletěli jeden druhému citovat Derridu ... „bobo“ pouze nepovznášejí to, co bylo kdysi považováno za škodlivé [...] Sex v jimi produkováné literatuře připomíná universitu a je popisován jako proces neustálého sebezdokonalování a rozšiřování obzorů.*“

Čtete si příklady, které podává Brooks, a přichází vám na mysl jediné: inkvizice ve své době nedokončila svůj boj s démony a s posedlostí ďáblem. Nelze nesouhlasit s verdiktem Brookse: Bohémská buržoazie – „*ty nejvíce zvířecké záliby se dnes podávají v rafinované omáčce uvařené z manuálů, z video učebnic a z časopisových článků napsaných lidmi honosícími se váženými akademickými tituly. Dnešní Markýz de Sade ani nemyslí na to, že by vytvářel dílo popírající morálku puritánské společnosti. Oni nepotřebují bourat konvenční normy. Naopak, mají tendenci vydávat se za společnost normálních lidí,*“ a zvrácenosti a úchylinky uvádějí jako normu. Takový je projev vlastní etiky a estetiky, nebo spíše anti-etiky a anti-estetiky, „nové vyšší třídy“ (NVT).

Sociologové poukazují, jemně řečeno, na nenáročnou morálku nové vyšší a vyšší střední třídy. Principiální postoj jejich zástupců je takovýto: morálka je přísně osobní záležitost, tj. nikdo nemůže nikoho nařknout z nemorálnosti a ukládat druhým etické normy. Ale s estetikou se to má jinak: „bobo“ aktivně vnucuje vlastní vkus ostatním. Nicméně s estetikou NVT je to stejně špatné jako s etikou, a možná ještě horší. Neoburžoazie aktivně vyžaduje od ostatních vrstev poslušnost, svůj vlastní mrav a s ním související společenskou disciplínu. Jelikož samotná neoburžoazie je ze sociokulturního hlediska výsledkem syntézy kontrakultury a buržoaznosti, kontrakulturní „prvotní hřích“ způsobil zranitelnost NVT otevřením okna vulgární kultury spodiny. Marx poznamenal, že buržoazie vulgarizuje jakékoliv ideály, ale je schopna idealizovat jakoukoli vulgaritu.

Ve skutečnosti neoburžoazie završuje konečnou formu vulgarizace kultury, kdy se z ideálu stává vulgarita; zde se jedná nejen o zřeknutí se klasického dědictví buržoazie a aristokracie ve smyslu ideálu, nejen o neschopnost vytvořit vlastní ideál, ale o postulát vulgarity jako ideálu, který vidíme v subkulturách spodiny. Bohemizace buržoazie v epoše monetizace je provázána plebejstvím (v římském smyslu slova) v oblasti kultury. „Bobo“ je rub buržoazie a rub je vždy horší než líc, a to i přesto, že se označuje předponami „neo“, „hyper“, „super“ atd. Jak říkával Bedřich Engels, štětce nenarostou mléčné žlázy, i když ji zařadíme do třídy savců.

Přitom je „bobo“ nepochybně buržoazní vrstva, kontrakultura pohlčená finančně korporátním kapitálem: „... *přijetím způsobu myšlení umělců a aktivistů běžní zaměstnanci skutečně začínají pracovat horlivěji ve prospěch firmy. V šedesátých letech minulého století většina sociologů předpovídala, že s nárůstem životní úrovně budeme pracovat čím dál méně a méně. Když se však práce stane prostředkem sebevyjádření a společenského poslání, jak o ni neusilovat? [...] Zaměstnavatelé si uvědomili, že „bobo“ změkne jako dort, pokud jim bude vysvětleno, že pracují pro vlastní duchovní a intelektuální růst.*“ Jinými slovy, pozdní kapitál(ism) absorboval kontrakulturu a přinutil její hyper-individualismus pracovat pro sebe. Absorpce však neznamená strávit: bohémství stravuje kapitál(ism) zevnitř a zbavuje jeho dominující třídu kulturní hegemonie. Není snad ani třeba mluvit o tom, že

„bobo“ je maximálně parazitní vrstva: oni parazitují jak na bohemismu, tak na buržoaznosti. Bohemizace buržoazie a buržoazizace bohémy znamená konec kapitalismu, přičemž konec nepřipomínající výbuch, ale vzlyk.

Zde nelze nezpomenout myšlenku jednoho z hrdinů románu Jean-Christophe Grangé „Lontano“, který za absolutní zlo považoval „buržoazii, která přijala svou vlastní kontrakulturu a pohltila svého nepřítele – revoluci. Jednou srovnal tyto požírače s krysy, které přežily svůj jed a nyní stvořily rasu proti tomuto jedu imunní.“ Imunní proti tomuto konkrétnímu jedu – prosím. Ale „protijed“, který užila, jak bude uvedeno níže, činí z nové vyšší střední třídy „sociální krysy“, které jsou smrtelně zranitelné z jiné strany: každý další zisk je pro ně ztrátou.

Degradace kultury, politiky, vědy a intelektu

David Brooks a jiní správně komentují skutečnost, že neoburžoazie usiluje o to, aby své záliby a preference (dokonce i sexuální) balila do módního intelektuálního hávu. Znamená to snad, že NVT může být charakterizována jako vysoce intelektuální a vysoce duchovní skupina? V žádném případě. Intelektuální sféra se stala intelektuálním trhem. Podobné je to s marketingem duchovna. Výsledkem je vznik celé vrstvy „tvořivců na louce podnikání“, „diletantů – pseudoumělců“, „byznysmenů vědy“, „manažerů zpráv“ atd. Tato vrstva má na svědomí degradaci jak umění, nahrazeného různými druhy kreativních instalací, tak intelektuální sféry. Intelektuálové uvnitř NVT, píše Brooks, se prodávají ani ne tak za měšce peněz, ale za tupé masové publikum; tvůrčí pozici zaujímá hledání mezer na trhu; vědecké zaujetí, dodávám, nahrazuje vyhledávání grantů. Jinými slovy, nový informační řád neoburžoazie vyjadřuje „odpor k myšlení“ (D. Duclos), odtud pochází mimo jiné prudký pokles intelektuální úrovně informačních médií doprovázený ztrátou tváře a osobitosti mnoha publikací. Jelikož sleduji anglické a frankofonní vědecké a společensko-politické informace, mohu to potvrdit: pokud v letech 1975-1995 bylo důležité a zajímavé číst tak 50-60 týdeníků, měsíčníků a čtvrtletních publikací, dnes je to jen 10-15. Předně většina časopisů jsou jeden jako druhý. K tomu intelektuální úroveň většiny z nich nejen upadla, ale doslova se zhroutila. Samozřejmě existuje několik velkolepých publikací, ale to jsou ostrůvky v moři.

Neoburžoazní kultura przní i takové sféry inteligence, jako je věda a vzdělávání. Korporátní řízení, jak správně uvedl Christopher Lasch, vede k posedlosti vědců kvantifikačními metodami a k odteoretizování společenských věd, ve skutečnosti k jejich zničení. Namísto teorie nastupuje soubor ideologicky navržených empirických modelů; v nejvíce živé a vulgární podobě se to projevuje v politické vědě, která ve skutečnosti přestala být vědou a vykonává čistě ideologické funkce (ilustruje to závazné a nanejvýše standardizované používání pojmů „demokracie“, „autoritářství“, „totalitarismus“ atd.). O zabíjení skutečného vzdělání „[Boloňským systémem](#)“, o tomto výplodu neoburžoazních byrokratů vědy, pomlčím, vše již bylo řečeno. (To bohužel neplatí o České republice. Mdlá mysl a eurohujersky vyprázdňené mozky většiny našich úředníků a zavedených politiků jen kopírují intelektuální exkrementy Bruselu. A naše „umělecká fronta komediantů“ jim horlivě sekunduje – pozn. překl.)

V USA duch neoburžoazní „bobo-elity“ nejlépe ztělesnila Clintonova administrativou a manželé Clintonovi osobně. Oba jsou typické děti „baby-boomers“ s typickou biografií této generace: v 60. letech měly účast v protiválečném hnutí, v lehkých drogách a v promiskuitních vztazích s osobami obou pohlaví; v 80. letech přišla politická kariéra a termínované obchody. „Bobo“ samozřejmě hlasují pro demokraty. Nicméně „politika“ NVT je ve skutečnosti depolitizace (Havlova nepolitická politika – pozn. překl.). Projevuje se mnoha způsoby, zvláště v okolnosti, že „v epoše bobo jsou vnitropartajní spory mnohem žhavější než mezi stranami ... klíčový rozpor není mezi dědici šedesátých a osmdesátých let, ale mezi těmi, kteří spojili hodnoty obou epoch, a těmi, kteří odmítli takové spojení.“ Jak jsme již poznali, výsledkem zmíněného „mísení“ je NVT; Nemělo by se proto mluvit o politické (v lepším

případě jde pouze o formu), ale o sociální konfrontaci.

Zbývá už jen suše konstatovat: Nejpravděpodobnějším směrem vývoje neoburžoazie bude její sociální degradace, jak tomu bývá vždy v případě uzavřených skupin, a kapitulace před během života, v konečném důsledku před nižšími třídami, ve vztahu k nimž NVT přestává být konstruktivní menšinou, protože nejenže ztrácí kulturní hegemonii, ale přejímá a napodobuje subkulturu nižších tříd. Dalším logickým krokem následujícím po bohemizaci buržoazie bude její barbarizace / klackovitost. Zde můžeme říci, že za soumraku kapitalismu, v jeho smrtelné hodině, se systémová spodina, která zrovna také nevyvolává sympatie, stejně jako systémové špičky (hra byla rovná – hráči byli dva...) chopí odvety vůči NVT. Pravda, tato odvěta bude podobná spíše poslední plavbě, šílenému letu „opilé lodi“ Arthura Rimbauda – „mezi zvratky, žluči a vaky vína“.

Bourání kapitalistických mýtů

Jak uvedl Charles Murray, v roce 2001 zažil největší šok, když si uvědomil, že NVT a „vyšší střední třída“ stále více přijímá a ve skutečnosti již přijala ve svém modelu chování, v módním oblečení a ve slovním vyjadřování emoci to, co je charakteristické pro americkou spodinu z nižší třídy a z podtřídy, zejména pro její černý segment. Dodávám, že do tohoto způsobu myšlení spadá multikulturalismus, politická korektnost, zdůrazňování práv sexuálních menšin atd. Podobné programy neplní pouze třídní zadání nejvyšší mocenské elity, ale je také výrazem či kamufláží vulgarizace kultury vyšších tříd a jejich ztráty kulturní hegemonie (srov. šíření východních a v podstatě anti-římských kultů v pozdním Římě).

Na těchto procesech aktivně participuje Hollywood. Rapping (subkultura černé kriminální spodiny), vulgární zpěváci jako Beyoncé, Rihanna a další, pronikání necenzurovaných jazykových vulgarismů na stránky bulvárních, ale i takzvaných intelektuálních časopisů, móda á la „vhled prostitutky“ populární u dívek z bohatých předměstí a mnoho dalšího svědčí o vážné krizi oné menšiny, která by měla ve svém postavení určovat kulturní tón společnosti.

Lépe pochopit tento fenomén umožňuje znalost historie a prací tak odlišných myslitelů, jako byli [Arnold Toynbee](#) a [Antonio Gramsci](#).

Toynbee má pojem „schizma duše“. To je situace, kdy z života tvůrčí menšiny mizí ctnost, styl a cíl a nastává vulgarizace jazyka, způsobů, chování a kultury. Klasickým příkladem je pozdní Řím, v němž se mužská móda stala imitací brutality barbarů a matrony začaly napodobovat chování žen spodiny, včetně prostitutek z veřejných domů. Schizma duše mění tvůrčí menšinu na dominantní a bezobsažné kostlivce odsouzené k následné sociální smrti.

Jedním z ústředních pojmů A. Gramsciho je kulturní hegemonie. Jde o dominanci vládnoucí třídy (v případě Gramsciho buržoazie) v oblasti hodnot, idejí a kultury. Masová kultura, kterou Zb. Brzezinski nazval „tittytainment“, namíchaná z holého konzumerismu, tj. spotřeby, a využívaná americkými elitami k manipulaci vědomí a podvědomí národů cizích zemí, ovšem i vlastní populace, se jí vrátila jako bumerang. „*Zmocníme se vašich dětí*“, řekl Gramsci obraceje se k buržoazii. Pod „my“ myslel komunisty jako nositele vysoké kultury a morálky. Komunisté neuspěli. Ale povedlo se to spodině – bílé i černé chátře.

Napodobování kulturních a psychologických forem spodiny zástupci velké části NVT znamená nejen zničení kodexů důstojného chování, ale především úpadek kulturní a psychologické důvěry těchto elit v sebe sama. A co lze čekat, když jsou nové elity odtržené od kořenů, žijí v pustém a uzavřeném světě. Uzavřené systémy, opakuji, zpravidla degradují a rozkládají se. Stačí se podívat na politické vůdce Západu za posledních 20 – 25 let. Především ve srovnání s jejich předchůdci ztratili tvář. Můžeme o nich po vzoru Karla Čapka hovořit také jako o mlocích („*Přicházejí jako tisíce masek bez tváře.*“), nebo použít slova Michaila Bulgakova o hadech z jeho fantastické povídky „[Osudná vejce](#)“. Mimoto

jde o tutěz „pustou elita“, o níž psal Ch. Murray: vulgární elita, která ztratila kulturní a psychologické sebevědomí a vypůjčila si formy od degradující spodiny. Výsledek může být pouze jeden: rostoucí sociální impotence nových elit i nové spodiny. Mezi nimi úpí odepsaná stará „střední třída“, která hlasovala pro Trumpa a vidí v něm svoji spásu. Není překvapivé, že právě u bílé „střední třídy“ Ameriky získávají stále větší a větší popularitu pravicové myšlenky, myšlenky na autonomní segregaci bělochů v pacifickém severozápadě, ve státech jako je Washington, Oregon či Idaho. Oficiální úřady je označují za nacisty. To ale problémy nevyřeší, jen se tak zadělává na hrozny hněvu zrající na obou stranách třídních a rasových barikád. Zdá se, že monetizovaný kapitalismus přivede systém do cílové fáze cesty, na jejímž konci, jak zpíval Vysocký, se nachází „špalek se sekyrou“.

Monetizace vedla ke snížení rozdílu ve mzdách a v životní úrovni pracující třídy mezi vyspělými a zaostalými zeměmi. Marx měl pravdu, když hovořil o tendenci směřující nikoliv k relativnímu, ale k absolutnímu zhoršení postavení dělnické třídy v kapitalismu. Pokud se vyjádřím v termínech A. Toynbeeho, mohu říci, že se postavení „vnitřního“ a „vnějšího“ „proletariátu“ v systému globálně monetizovaného kapitalismu začíná vyrovnávat.

Monetizace bez výjimky slouží jako prostředek k ukáznění pracující robotnické třídy vůdčími kapitalisty. Porážky, které utrpěla tato pracující třída na Západě a především v USA a ve Velké Británii v osmdesátých letech, úzce souvisejí s oživením / růstem ziskovosti podniků; Spotřeba námezdně pracujících se stala závislou na půjčkách, což ještě více zvyšovalo jejich závislost na korporacích.

Všechno to převrací mnohé mýty o kapitalismu, například mýtus o americkém snu. Ne nadarmo mělo hnutí „Occupy Wall Street“ takovýto slogan: „Říká se tomu americký sen, protože musíš usnout, abys tomu mohl uvěřit.“ Jinými slovy, abyste unikli z Matrixu, musíte se probudit a vzít si tu správnou pilulku.

Dalším mýtem je možnost spojenectví dělníků z jádra kapitalistického systému s buržoazií z polo-periferie a periferie, tj. většinou z nedostatečně rozvinutých zemí. Ve skutečnosti na polo-periferii a periferii s jejich převážně klanově oligarchickými režimy neexistuje žádná národní (národně orientovaná) buržoazie, s níž by se dělnická třída mohla solidarizovat. Polo-periferní a periferní (kvazi)buržoazie je přes všechny její vnější rozpory s majiteli jádra třídně spřízněná právě s nimi a nikoliv s dělníky, a to jak s dělníky na Západě, tak s vlastními. Mimochodem padá tak další mýtus o možnosti návratu na národní kapitalismus z let 1970-1980 – to už jsme propásli. Dnes zní otázka takto: globální kapitalismus, nebo globální antikapitalismus?

Svého času Karel Marx poznamenal: čím více získává kapitalismus globální charakter, tím častější a akutnější jsou krize kapitalismu (a dnes je kapitalismus globální). Globalizace představuje permanentní krizi, kterou neoburžoazie převádí na spodní patra stále méně demokratické společnosti, a ovšem také na vládnoucí vrstvy periferie a polo-periferie – „velké ryby požírají ty malé“; Prvními oběťmi krize kapitalismu budou „slabé články“, ale zároveň je to jejich šance vyprostít se z kapitalistické pasti.

Nelze než souhlasit s těmi badateli, kteří tvrdí: v poválečných desetiletích se politika v USA stala formálně více demokratickou, ale politický vliv byznysu od roku 1970 vyrostl do té míry, že jakákoliv smysluplná demokracie skončila. Deregulace, svoboda finančního sektoru, globalizace volného obchodu, vzestup soukromých vlastníků domů, využití federálních peněz na podporu impéria a vedle toho chátrání fyzické a sociální infrastruktury – tato politika byla poslední čtvrt století podporována oběma parlamentními stranami v USA.

Všechny v Americe zvažované odpovědi na ekonomickou krizi roku 2008 kladly do popředí zachování stávající hierarchie bohatství a moci. Obama to jasně předeslal všem krupiórům světové hry, které si posadil do Bílého domu, přitom jmenoval správcem pokladny (Treasure) Timothy Geithnera a nejvyšším ekonomickým poradcem Lawrence Summerse – horlivé zastánce deregulace, která se stala zdrojem většiny problémů nultých let druhého tisíciletí, včetně krize z roku 2008, která dostala

Ameriku na šikmou plochu. Tato krize bude pokračovat a přinášet hornímu 1% stále větší bohatství. Bohatí se nikdy dobrovolně nevzdají svých „aktiv“.

Pravdu mají ti, kdo tvrdí: dnešní světová ekonomika se dostala na hranici peněžní bubliny, která vznikala během posledních 40 let. Další „spasitelská“ fáze tištění peněz může být poslední, protože všechny velké „stárnoucí spotřebitelské ekonomiky“ – USA, Evropská unie, Japonsko – se hroučí. Ekonomický růst v podstatě skončil, politická a sociálně-kulturní paralýza je na denním pořádku. 1% zatím vyhrává, ale jeho čas se krátí a přijde chvíle a skončí i oni. Zatím se v bodě nazrálém k prasknutí peněžní bubliny nacházejí USA, a jelikož je americké impérium garantem reprodukce globálního kapitalismu, kolaps bubliny rozerve i toto impérium. Možný je ale i opačný sled: události v USA se stanou rozbuškou exploze globální bubliny.

Buržoazie se může pokusit vyřešit problém pomocí velké (nové světové?) války, jako tomu bylo v letech 1938 – 1939. Nicméně při současném rozložení vojensko-politických sil ve světě by to v podstatě znamenalo sebevraždu. Monetizace, která podržela kapitalismus po dobu 50 let (to znamená po jednu až dvě generace), zahнала tentýž kapitalismus do slepé uličky. A za ní zeje propast. V tomto ohledu je neoburžoazie terminátorem kapitalismu, popravčím jeho i sama sebe. Nyní je důležité pokusit se nepadnout společně s nimi pod gilotinu historie a pokud možno se vyhnout nutným sociálním otřesům v jádru kapitalistického systému, při nichž se do jednoho varného kotle slijí třídní, rasové a náboženské konflikty.

Závěrem bych chtěl poznamenat, že nekulturnost nových horních a nových spodních tříd je jedním z faktorů velmi pravděpodobného vítězství druhých nad prvními. Ale nehovoříme tady o vítězství pracujícího lidu a výstavbě socialismu, jako tomu bylo v Rusku po Říjnové revoluci, nýbrž o něčem jiném, totiž o tom, jak nefalšovaní barbaři smetli vnitřně prohnílý a nefalšovaný Řím.

Máme toho litovat? To sotva. Nelze zachránit někoho, kdo je veden vůlí k smrti. Je třeba se postarat o jinou věc, totiž abychom sami nebyli smeteni společně s „Římem“, abychom neutonuli ve víru historie a nestali se obětí neobarbarů, jejichž faktickým spojencem je neoburžoazie celého světa – ať už je to z její vlastní vůle, nebo proti její vůli, ze sobeckého zájmu, nebo z nedostatku soudnosti podmíněného krátkozrakou touhou po penězích. Monetizace, multikulturalismus, politická korektnost, sexuální menšiny – to jsou jezdecké šiky kapitalistické apokalypsy. Přesněji řečeno, šik je jeden, neoburžoazie, a toto vše jsou převleky, pod nimiž, podobně jako u Tolkienových Nazgûlů, zeje nicota. Soudím, že závěr je jasný. Diktují ho vojenské zákony a pravidla boje na frontové linii.